

PAŹDZIERNIK

Kalendarium październik 1980

1

- W Gdańsku wicepremier Mieczysław Jagielski spotyka się z delegacją Prezydium MKZ Gdańsk NSZZ „Solidarność”. Związek reprezentują: , , , , , i . Tematem rozmów jest brak realizacji związkowych postulatów, co było przyczyną ogłoszenia przez KKP dwa dni wcześniej ogólnopolskiego strajku ostrzegawczego 3 X. Po rozmowach L. Wałęsa oświadcza, że akcja protestacyjna została ogłoszona z powodu niezrealizowania przez rząd pierwszego etapu podwyżki płac, braku dostępu do środków masowego przekazu, przeszkadzania w tworzeniu organizacji nowych związków w niektórych regionach kraju. L. Wałęsa przypomina też, że są to sprawy zawarte w podpisanym przez rząd 31 VIII Porozumieniu Gdańskim.
- W tydzień po złożeniu dokumentów rejestracyjnych NSZZ „Solidarności” w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie do siedziby władz Związku w Gdańsku wpływa 4-stronicowy dokument podpisany przez sędziego Zdzisława Kościelniaka zawierający zastrzeżenia m.in. co do braku w statucie klauzuli o kierowniczej roli partii komunistycznej w PRL, nieokreślenia zakresu terytorialnego działalności Związku, braku wyraźnego określenia odpowiedzialności Związku za realizację zadań gospodarczych, wysunięcia koncepcji powołania w ramach „Solidarności” sekcji branżowych i zawodowych obejmujących swym działaniem cały kraj.

2

- W Warszawie konstrytuuje się [Komitet Założycielski](#) Samorządu Związku Producentów Rolnych z na czele.

3

- Między godz. 12.00 a 13.00 przerwana zostaje praca w zakładach wytypowanych przez Międzyzakładowe [Komitety Założycielskie NSZZ „Solidarność”](#) do wzięcia udziału w powszechnym strajku ostrzegawczym.
- Przebieg pierwszego ogólnopolskiego strajku opisuje „Biuletyn Informacyjny” KSS „KOR”:

[...] 3 października o godzinie 12 syreny fabryczne oznajmiają początek strajku w większości miast Polski. W mniejszych MKZ-ach stają wszystkie zakłady zrzeszone w „Solidarności”. Tam, gdzie strajk ma zasięg powszechny – w Gdańsku, Wrocławiu, Elblągu, Bydgoszczy, Bytomiu, Wałbrzychu – nie podejmują go fabryki pracujące w ruchu ciągłym i służby publiczne. W innych regionach stają tylko wyznaczone zakłady pracy. Pozostałe wyrażają swoją solidarność przez wywieszenie biało-czerwonych flag, transparentów z napisem „Strajk”, ustawienie pikiet strajkowych przed bramami, uruchamianie sygnałów alarmowych ogłaszających początek i koniec strajku, zakładanie biało-czerwonych opasek. Do akcji „Solidarności” dołączają się liczne przedsiębiorstwa, w których jeszcze nie powstały nowe organizacje związkowe. Obok wielkich zakładów przemysłowych strajkują urzędnicy, nauczyciele, aktorzy. W Zielonej Górze do strajku wyznaczony został Teatr Lubuski (z wyłączeniem spektaklu dla dzieci), we Wrocławiu przez godzinę zamarł ruch przy straganach na placu Solnym, w Bytomiu stała Spółdzielnia Inwalidów Niewidomych, w Gdańsku nauczyciele wpisywali do dziennika nowy temat lekcji – strajk solidarnościowo-ostrzegawczy.

4-5

- Obraduje VI Plenum KC PZPR. Z odczytanego raportu wynika, że w ciągu 3 ostatnich miesięcy strajki objęły 2 tys. zakładów i ok. 1,2 mln pracowników. Stanisław Kania w referacie programowym podkreśla, że niezadowolenie społeczne było uzasadnione oraz że kluczowym zadaniem jest przywrócenie więzi partii z klasą robotniczą oraz umocnienie partii i odbudowa jej autorytetu w społeczeństwie. I sekretarz opowiada się za dalszym budownictwem socjalizmu w PRL oraz kontynuowaniem bliskiego sojuszu z ZSRS. Mieczysław Moczar wyraża ubolewanie, że: *zbyt późno usunęliśmy Edwarda Gierka i za to musimy dziś płacić wysoką cenę*. Zebrani decydują się na ustalenie odpowiedzialności personalnej za czyny, które doprowadziły do osłabienia więzi z masami i ostrego kryzysu społecznego i gospodarczego. Ze składu KC odwołani zostają: Edward Babiuch, Zdzisław Żandarowski, Jerzy Łukaszewicz, Jan Szydłak, Tadeusz Wrzaszczyk i Tadeusz Pyka.

5

- W siedzibie Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej w Gdańsku delegaci Komisji Porozumiewawczych NSZZ „Solidarność” okręgów: wschodniego, północnego, zachodniego, dolnośląskiego i pomorskiego, powołują Międzyokręgową Komisję Porozumiewawczą Kolejarzy z siedzibą w Gdańsku.
- Władze ZSRS informują o zamknięciu przejścia granicznego z Polską w Brześciu.

6

- W Gdańsku zbiera się KKP NSZZ „Solidarność”. Omówiony zostaje przebieg strajku ostrzegawczego 3 X i stosunek władz administracyjnych do akcji strajkowej, brak dostępu „Solidarności” do środków masowego przekazu, a także zastrzeżenia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie do projektu Statutu Związku.
- Z Oświadczenia KKP:

[...] strajk został spowodowany niedotrzymywaniem przez stronę rządową zobowiązań, wynikających z porozumień zawartych w końcu sierpnia i na początku września, a dotyczących swobody organizowania NSZZ „Solidarność”, realizacji podwyżek płac oraz dostępu do środków masowego przekazu. [...] Przebieg strajku wykazał, że pomimo prób dezinformacji i zastraszania w wielu regionach, świat pracy całego kraju udzielił poparcia naszemu Związkowi. Staraliśmy się ograniczyć straty gospodarcze związane ze strajkiem. W większości zakładów pracy codzienne plany produkcyjne zostały w pełni wykonane pomimo strajku. Jednogodzinny strajk został przeprowadzony tak, jak zamierzaliśmy: z godnością, z rozwagą i solidarnością. Wyrażamy za to najgłębsze podziękowanie klasie robotniczej całego kraju i z nadzieją patrzymy w przyszłość. [...]

- Z Listu KKP do wicepremiera Mieczysława Jagielskiego:

[...] w oparciu o Porozumienia Gdańskie i porozumienia zawarte w Hucie Katowice, domagamy się:

- 1. Wydawania własnego dziennika z obiegiem ogólnokrajowym o nakładzie nie mniejszym niż nakład „Głosu Pracy” (wg stanu na dzień 1 czerwca 1980) [oficjalny dziennik CRZZ] i w miarę potrzeby systematycznie zwiększonym.*
- 2. Wydawania periodyków regionalnych o zasięgach i nakładach im właściwych.*
- 3. Publikowania zwartych pozycji (książki, broszury).*
- 4. Dostępu do środków społecznego przekazu. [...]*

- Z tajnych dokumentów MSW:

Stenogram telekonferencji podsekretarza stanu gen. bryg. Adama Krzysztoporskiego z komendantami wojewódzkimi MO:

[...] *Strajk podjęty został przez załogi około 1800 zakładów pracy. Uczestniczyło w nim ponad 1,3 mln osób. Całe załogi, z wyłączeniem służb mających wpływ na ciągłość funkcjonowania zakładów, strajkowały w ponad 1020 zakładach. Części załóg nie pracowały w około 760 zakładach. Ponadto w 1000 zakładach obserwowano różnorodne formy solidaryzowania się ze strajkującymi (m.in. przez wywieszanie flag, transparentów, włączanie syren i noszenie biało-czerwonych opasek). Najwięcej strajków wystąpiło w województwach: gdańskim – 279; katowickim – 242, w tym 53 kopalnie; wrocławskim – 114, bielsko-bialskim, bydgoskim, elbląskim, poznańskim, słupskim, toruńskim i wałbrzyskim. Przebiegały one spokojnie, w atmosferze zdyscyplinowania i porządku [ostatnia część zdania została odręcznie przekreślona].*

7

- Zastępca przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju płk Tadeusz Malicki przygotowuje „Notatkę w przedmiocie stanu wojennego” i otrzymuje polecenie przygotowania szerszego opracowania. Od tego dnia „stan wojenny” pojawia się w tajnych dokumentach władzy.

8

- W czasie posiedzenia Sejmu minister sprawiedliwości Jerzy Bafia informuje, że do 7 X w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie złożono do rejestracji statuty 27 związków. 6 nowych związków zawodowych już zarejestrowano.

9

- Czesław Miłosz otrzymuje literacką Nagrodę Nobla.
- Sędzia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie Zdzisław Kościelniak w wywiadzie dla „Trybuny Ludu”: [...] *długość procesu rejestracji zależy od odpowiedniego przygotowania dokumentów. Sformułowania muszą być jasne, precyzyjne, zgodne z zasadami Konstytucji i przepisami prawa obowiązującymi w PRL. [...]*
- Ukazuje się 1. numer „Niezależności” – Informatora NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze. Redakcję tworzą: Jan Łojak, Katarzyna Karpińska, Małgorzata Lanota, ,

Krystyna Lityńska, Magdalena Korotyńska, Irena Lewandowska, , Julia Czarnańska, Marek Kossakowski, Paweł Malko, , , Jerzy Kłosiński, . Do 13 XII 1981 ukaże się 168 numerów.

10

- W Szczecinie I sekretarz KC PZPR Stanisław Kania spotyka się z prezydium MKR NSZZ „Solidarność”. Rozmowa dotyczy realizacji porozumień sierpniowych, kwestii dostępu „Solidarności” do środków masowego przekazu i sytuacji gospodarczej kraju.
- W Stoczni Gdańskiej odbywa się posiedzenie Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Poległych w Grudniu 1970 r., w którym uczestniczą , przedstawiciele gdańskiego MKZ, wiceminister Kultury i Sztuki prof. Wiktor Zin oraz przedstawiciele dyrekcji stoczni. Minister W. Zin akceptuje ostateczną wersję plastyczną i konstrukcyjną pomnika, wedle projektu Bogdana Pietruszki. Odsłonięcie ma nastąpić 16 XII 1980.
- Ukazuje się 1. numer pisma „Głos Wolny Wolność Ubezpieczający” - Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Redaguje zespół: Marcin Frybes, Krzysztof Kopczyński, Jan Skórzyński, Agnieszka Romaszewska, Katarzyna Zarańska, Andrzej Friszke. Do 13 XII 1981 ukaże się 11 numerów.
- Ukazuje się 1. numer „Nauki - Techniki - Oświaty” – Informatora Wewnętrznego NSZZ Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze. Redakcję tworzą: Wojciech Kamiński, , , Jerzy Smagowicz, Włodzimierz Wypych, Zbigniew Zawadzki, Henryk Szlajfer, , Agnieszka Maciejowska, Mirosław Malcharek, Barbara Markiewicz, , Tadeusz Wypych, Maciej Stasiński, Adam Romaniuk. Do 13 XII 1981 ukażą się 22 numery.

11

- Gdański MKZ wysłał list do premiera Józefa Pińkowskiego, w którym wyraża protest przeciwko [...] wydaniu *Uchwały 81/80 Rady Ministrów z dnia 6 września 1980 r. Uchwała dotyczy postrajkowych podwyżek będących przedmiotem porozumienia z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym w Stoczni Gdańskiej z dnia 31 sierpnia br. Natomiast we wstępie do uchwały czytamy: „Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych postanowiła...”*. [...] Uchwała nie została uzgodniona z obecnym NSZZ „Solidarność” i nie podano jej do publicznej wiadomości. [...] Uchwała jest sprzeczna z sierpniowym Porozumieniem i stanowi naruszenie umowy społecznej, która jest jego podstawą. [...]

- Nowy samodzielny dział „Dziennika Bałtyckiego” pt. „Samorządność”, redagowany przez zespół MKZ „Solidarność” w Gdańsku pod kierunkiem, będący przedmiotem sporu, uzyskuje niezależność od redakcji gazety.
- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Ziemi Łódzkiej” – Biuletynu Informacyjnego NSZZ „S” MKZ Ziemi Łódzkiej. Redaguje zespół w składzie: Benedykt Czuma, Stefan Niesiołowski, Wojciech Mantaj, Ryszard Batory, Małgorzata Bartyzel, Andrzej Terlecki, Rafał Terlecki. Do 13 XII 1981 ukaże się 61 numerów.

12

- W Gdańsku spotyka się 105 przedstawicieli kół NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania z 23 województw. Omówione zostają negocjacje, jakie prowadzili gdańscy nauczyciele z komisją resortową; najważniejsze ze 148 postulatów - podwojenie nakładów na oświatę oraz obniżenie wymiaru godzin pracy nauczyciela do górnej granicy uznawanej przez UNESCO (18 godzin tygodniowo) – zostały przez stronę rządową odrzucone. W trakcie spotkania powołana zostaje KKK Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”. Na zakończenie dyskutanci apelują o odkłamanie programów nauczania, w tym przywrócenie nazwisk pisarzy nieobecnych w antologiach literackich.
- Kolejny MKZ NSZZ konstituuje się w Białymstoku. Zrzesza 21 zakładów, reprezentujących 4,6 tys. członków oraz warunkowo 12 zakładów, w których nie złożono deklaracji o wystąpieniu ze starych związków. Wybrane zostało 18-osobowe Prezydium MKZ, kierowane przez trzech współprzewodniczących: (Białostockie Zakłady Unitra-Biazet), Stanisława Przestrzelskiego (Białostockie Zakłady Graficzne) i Jana Wołowskiego (Fabryka Przyrządów i Uchwytów); rzecznikiem prasowym zostaje .
- Powstaje Komitet Koordynacyjny „Solidarności” w Nowym Targu, skupiający Komitety Założycielskie „Solidarności” z terenu byłego powiatu nowotarskiego (z wyjątkiem miasta Zakopane). Jego przedstawiciele: Stanisław Kołodziej, Krzysztof Rajski i Wojciech Szopiński, wchodzi w skład MKZ NSZZ Kraków.
- Ukazuje się 1. numer „Naszej Solidarności” – Biuletynu Informacyjnego Międzyzakładowej Komisji Robotniczej Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Jastrzębie. W skład redakcji wchodzi: Jerzy Skwara, , , Wiesław Gwiżdż, Henryk Wuttke, Piotr Musioł, , . Do 13 XII 1981 ukaże się 30 numerów.

13

- ◉ W Gdańsku zbiera się KKP NSZZ „Solidarność”. Zebrani zastanawiają się, jak doprowadzić do realizacji postulatów pracowniczych zapisanych w Porozumieniu Gdańskim. podkreśla, że wszystkie strajki musi zatwierdzić MKZ. wskazuje, że: Strajk jest ostatecznością. Losy naszego kraju są naszymi losami i strajk uderza w nas samych. [...] *Rozumiem, że rząd miał tysiące postulatów do przeczytania, a tam były również zmiany na stanowiskach, nowi ludzie przyszli i trzeba być wyrozumiałymi. [...]*

14

- ◉ Spotkanie z w auli Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego gromadzi około tysiąca studentów, obecni są również m.in. dziekan, dwaj I sekretarze wydziałowi POP PZPR, kilku pułkowników ze Studium Wojskowego (w „cywilu”). J. Kuroń stwierdza m.in., że: [...] *rozwiązaniem zadowalającym mnie dziś byłaby taka sytuacja: ożywa istniejąca Partia i wysuwa program takiego ładu społecznego, który łączyłby w sobie inicjatywę, samorządność i samodzielność wszystkich powstających obecnie ruchów społecznych, przedsiębiorstw i załóg z centralnym planowaniem, oczywiście zasadniczo zmodyfikowanym i kierownictwem politycznym partii, zgodnie z gdańskim porozumieniem. Można wątpić, żeby taki ruch w partii był dziś możliwy. Dlatego wypracowanie takiego programu musi być dziełem tych ruchów społecznych. [...]*

15

- ◉ W Gdańsku zbierają się członkowie MKZ NSZZ „Solidarność”. Obradują nad projektem ordynacji wyborczej Związku, realizacją postulatów płacowych i organizacją akcji propagandowej na rzecz rejestracji „Solidarności”. Zebrani wystosowują zaproszenie do wszystkich MKZ-ów w kraju na ogólnopolskie spotkanie 20 X br. Gospodarzem spotkania będzie Komitet Robotniczy kopalni. XXX-lecia PRL w Jastrzębiu-Zdroju.
- ◉ W Pradze rozpoczyna się posiedzenie Rady Wojskowej Sił Zbrojnych Układu Warszawskiego.
- ◉ Związek Nauczycielstwa Polskiego występuje z Centralnej Rady Związków Zawodowych i przyjmuje nazwę Federacji Pracowników Oświaty i Wychowania oraz Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- ◉ Z tajnych dokumentów MSW: *Komendy Wojewódzkie MO otrzymują z MSW telefoniczne polecenie natychmiastowego nadesłania list osób przewidzianych do*

16

- Dobiegają końca 2-dniowe obrady 176. Konferencji Episkopatu Polski. Wydany [Komunikat](#) stwierdza: [...] *należy dążyć do stabilizacji opartej na porozumieniach społecznych, do odnowy moralnej w życiu publicznym, postępu gospodarczego, samorządności społecznej. Wszyscy Polacy chcą się czuć gospodarzami we własnym domu. Trzeba jednak mieć na uwadze okoliczności miejsca i czasu. Dlatego działania nasze muszą być rozważne i zapewniające ład społeczny.* [...]
- W Warszawie pełnomocnicy Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” spotykają się z przedstawicielami Sądu Wojewódzkiego. Najważniejszymi punktami spornymi w projekcie Statutu są: obszar działania Związku, charakter prawa do strajku, wzmianki o kierowniczej roli partii w państwie, sojuszach państwa, zakaz przyjmowania funkcji związkowych przez działaczy partyjnych, funkcjonariuszy administracji państwowej.
- W Zakopanem powstaje pierwszy w tym mieście Komitet Założycielski „Solidarności” - w Zespole Opieki Zdrowotnej. Przewodniczącą zostaje Barbara Tarnowska.
- Ukazuje się 1. numer „Biuletynu Informacyjnego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ «Solidarność» Region Środkowo-Wschodni”. Redakcję tworzą: Ewa Kowalska, Waleria Kunicka, Danuta Winiarska, Bronisław Kowalski, Waleria Misiewicz, Przemysław Zwoliński, Maryla Malinowska, Andrzej Michalczuk, Małgorzata Jadczyk-Nowacka, Waclaw Biały, Maria Dacko, Jacek Giszczak, Ryszard Jankowski, Andrzej Niewczas, Jan Krzysztof Wasilewski, Michał Zulauf, Marek Łoś, Cezary Listowski, Stanisław Jan Królik, Janusz Stworko, Zdzisław Bradel, Ewa Kipa, Wiesław Lipiec, Krzysztof Sawicki. Do 13 XII 1981 ukaże się 58 numerów.

17

- Odbywa się inauguracyjne zebranie zespołu powołanego przez Radę Państwa w celu opracowania projektu ustawy o związkach zawodowych. Przedstawiciele „Solidarności” z przewodniczącym KKP na czele wnioskuje o zawieszenie dalszych prac zespołu do czasu rejestracji Związku.
- W Gdańsku toczą się negocjacje między Komisją Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej pod przewodnictwem ministra Mariana Śliwińskiego a przedstawicielami pracowników służby zdrowia i opieki społecznej zrzeszonych w NSZZ „Solidarność” pod przewodnictwem . „Solidarność” żąda podwyżki płac o 1200-2000 zł - ministerstwo

proponuje 700 zł. [Rozmowy](#) zostają zawieszane.

17-31

- We Wrocławiu trwają negocjacje między Międzyokręgową Komisją Porozumiewawczą NSZZ „Solidarność” Kolejarzy a Komisją Rządową; rozmowy są kilkakrotnie przerywane; 21 X w lokomotywni rozpoczyna się głódówka protestacyjna 34 członków „Solidarności” – pracowników PKP z 8 dyrekcji okręgowych kolei i biur projektowych kolejnictwa m.in. Krzysztof Gołygowski – przewodniczący NSZZ „S” kolejarzy Dolnego Śląska, a także Andrzej Ciechowski, Krzysztof Ciuraj, Mieczysław Gliniczewski, Zbigniew Iwaniuk, Aleksander Janiszewski, Henryk Jarząbek, Wojciech Karkuciński, Jan Nesler, Mieczysław Rzepicki, Zbigniew Siwicki, Edward Skrzypczak, Zygmunt Sobolewski Władysław Tatarzyński, Ewaryst Waligórski i Konstanty Wojciechow Głodujący wydają Oświadczenie, w którym stwierdzają, że [...] *nie mogą pogodzić się z niesłusznymi decyzjami rządu PRL i przedstawiceli Ministerstwa Komunikacji odnośnie przerywania rozmów w Lokomotywni Wrocław Główny między NSZZ “Solidarność” - Międzyokręgową Komisją Porozumiewawczą Kolejarzy, a Komisją Rządową, jako wybrani delegaci poszczególnych DOKP do rozmów na znak protestu ogłaszamy głódówkę do czasu podjęcia rozmów.* Głódówka rozpoczyna się w południe w świetlicy lokomotywni. 23 X rozmowy zostają wznowione z udziałem doradców - prof. Mieczysława Złata i dr. prawa Antoniego Lenkiewicza, a komisją resortu komunikacji. 26 X przybywa komisja rządowa pod przewodnictwem wiceministra pracy, płac i spraw socjalnych Janusza Obodowskiego. W nocy uzgodniony zostaje pierwszy sporny punkt, dotyczący dodatku wyrównawczego. Głodujący kolejarze przerywają protest. 31 X w Lokomotywni Wrocław Główny zostaje podpisane porozumienie pomiędzy Międzyokręgową Komisją Porozumiewawczą Kolejarzy NSZZ „Solidarność” a Komisją Rządową pod przewodnictwem min. Aleksandra Kocpia.

18-19

- Na Politechnice Warszawskiej obradują przedstawiciele tymczasowych komitetów założycielskich niezależnych organizacji studenckich z całego kraju. Zebrani opracowują jednolity projekt Statutu oraz omawiają sprawy związane z rejestracją organizacji w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie. Ustalona zostaje wspólna nazwa związku: [Niezależne Zrzeszenie Studentów](#) (w uchwale powołującej NZS mówi się o nim jako niezależnym samorządnym związku zawodowym studentów) oraz powołany Ogólnopolski Komitet Założycielski NZS w składzie: M. Augustyn (UAM Poznań), Piotr Bikont (PWSFTviT, Łódź), Wojciech Bogaczyk (KUL, Lublin), S. Cieśla (UWr., Wrocław), Jacek Czaputowicz (UW, Warszawa), Teodor Klincewicz (PW, Warszawa), B. Kozłowska (PŚ, Gliwice), Maciej Kuroń (WSP, Olsztyn), K. Osińska (SGPiS, Warszawa), L. Przysiężny

i M. Sadowski (UG, Gdańsk); rzecznikiem prasowym Komitetu zostaje Agnieszka Romaszewska. Projekt statutu NZS stwierdza m.in. [...] *celem Zrzeszenia jest działanie na rzecz rozwoju demokracji w środowiskach akademickich, samorządności, autonomii wyższych uczelni.* [...] Realizacja tych celów może dokonywać się również poprzez organizowanie akcji protestacyjnych studentów, w szczególnie uzasadnionych przypadkach proklamowania strajku.

- W Pałacu Prymasowskim w Warszawie prymas kard. Stefan Wyszyński celebrował mszę św. dla Prezydium MKZ NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze i delegacji „Solidarności” z zakładów pracy Trójmiasta. Ksiądz Prymas wygłasza utrzymaną w osobistym tonie homilię.
- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Świętokrzyskiej” – Biuletynu Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „S”. Pismo redaguje zespół w składzie: Z. Jamróz, W. Jura, J. Węglarski, T. Wojciechowski, J. Stępień, J. Pieczul, T. Wesołowski, J. Witek, J. Korpas, D. Dąbrowska, J. Spolitak, W. Kamiński, J. Sadowski, W. Sadowska, M. Skarzyński, S. Golemięc, R. Siwek, S. Maciejewski, E. Stachurska, S. Antoszewski, B. Domagała, Z. Stępień, R. Strzębała.

18-21

- Podróż przywódców „Solidarności”, m.in. , , , na południe kraju. Stopniowo przyłączają się do nich przywódcy Związku z innych regionów. 18 X na stadionie w Nowej Hucie odbywa się wiec z udziałem ok. 12 tys. osób, na którym L. Wałęsa mówi: [...] *Związek będzie funkcjonował, nawet jeśli nie uzyska prawnego potwierdzenia. „Solidarność” jest dostatecznie duża, aby nie bać się niczego. Jeśli nie możemy być zarejestrowani, nie będziemy zwracać uwagi na biurokrację.* [...] 19 X - wiec w Jastrzębiu-Zdroju, na którym przywódca „Solidarności” oświadcza: [...] *„Solidarność” nie cofnie się przed żądaniem władz i nie zmieni statutu. Zamierzamy szanować i popierać Konstytucję, ale nie włączymy tego stwierdzenia „kierownicza rola partii” w nasz statut. Stare związki nie były rejestrowane w Sądzie, a działały. FJN nie jest zarejestrowany, a działa. „Solidarność” również zamierza istnieć i funkcjonować niezależnie od rejestracji. Chcemy żyć z naszym socjalizmem, z polskim socjalizmem.* [...] Tego samego dnia odbywają się wiece w Nowym Targu, Nowym Sączu i Tarnowie. 21 X na wiecu w Częstochowie L. Wałęsa stwierdza: [...] *najważniejszym zadaniem zakończenie organizacji „Solidarności” w całej Polsce i uporządkowanie struktury ruchu. W tej chwili jest 51 MKZ-tów, a wystarczy 10 do 17. Poza tym należy interweniować w sprawie ludzi pokrzywdzonych w przeszłości. Pilnować realizacji porozumień!* [...]
- Reporter „Samorządności” w numerze 12. podsumowuje wyniki podróży przywódców

„Solidarności”:

[...] uczestniczyliśmy w nowym zjawisku naszego życia publicznego i społecznego, jest to typ wielkich, masowych zebrań, wieców w nowej formie, masówek przeżywanych jako autentyczne. Uświadamia to istniejącą potrzebę dużych publicznych spotkań, na których uczestnicy będą się mogli identyfikować z tym co słyszą. Trzeba uznać wielką potrzebę takich zebrań i spotkań jako elementu normalnego funkcjonowania społeczeństwa. Wszystkie odbyte spotkania zawierały też inny stały element. Wspólne odśpiewanie hymnu państwowego i jednej zwrotki Boże coś Polskę. Cała ta podróż, radosna, w jakiś sposób twórcza, bo tworząca nowe społeczne akcenty przypomina jeszcze jedno - troska o odpowiedzialność za losy kraju jest już nie tylko troską, ale brzemieniem ruchu związkowego. [...]

20

- Ogólnopolski Komitet Założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów składa w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie dokumenty rejestracyjne.
- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Krośnieńskiej” – Biuletynu Informacyjnego Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Ziemi Krośnieńskiej. W skład redakcji wchodzi: Tadeusz Aftarczuk, Andrzej Busse, Jerzy Fleszar, Stanisław Grzybowski, Józef Karpiński, Zenon Szachowicz, Andrzej Wlazło.

21

- I sekretarz KC PZPR Stanisław Kania spotyka się z prymasem Polski kard. Stefanem Wyszyńskim. Po spotkaniu wydany zostaje jedynie krótki, ogólnikowy komunikat.
- W Poznaniu konstituuje się Społeczny Komitet Budowy Pomnika Czerwca 1956 pod przewodnictwem Romana Brandstaettera. Większość członków Komitetu to uczestnicy wydarzeń tzw. czarnego czwartku w Poznaniu w VI 1956 r.

22

- Na polecenie ministra obrony narodowej gen. Wojciecha Jaruzelskiego Sztab Generalny Ludowego Wojska Polskiego rozpoczyna w trybie pilnym opracowywanie planu wprowadzenia na terytorium PRL stanu wojennego.
- Ukazuje się 1. numer „Biuletynu Informacyjnego” Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” woj. wałbrzyskiego. Redakcję tworzą: Jan

23

- Strajkują Zakłady Mechaniczne Ursus. Przyczyną jest impas w rozmowach między dyrekcją a „Solidarnością”, dotyczących zróżnicowania wysokości przeprowadzanych w zakładzie podwyżek płac. Do ZM Ursus przybywa przewodniczący KKP ; po uzyskaniu zapewnienia, że rozdział podwyżek zostanie wstrzymany, a pertraktacje wznowione, strajk zostaje odwołany 3 godziny po proklamowaniu.
- Wedle szacunków działaczy związkowych do „Solidarności” należy 6-8 mln osób. Stanowią oni ok. 60-70% zatrudnionych.
- Przedstawiciele Związku Nauczycielstwa Polskiego spotykają się z ministrem oświaty Krzysztofem Kruszewskim; zgłaszają postulaty: pięciodniowego tygodnia pracy wraz z obniżeniem wymiaru godzin, podwyżki płac i dwukrotnego zwiększenia wydatków budżetowych na oświatę.

23-24

- Do Huty Katowice kolejny raz przyjeżdża komisja rządowa. Wbrew deklaracjom Komisja podpisała wcześniej porozumienie z branżowym Związkiem Zawodowym Hutników w Hucie. Dokument ten zostaje podarty na oczach delegacji rządowej przez , rozmowy zostały przerwane. Po wielogodzinnych negocjacjach między ekspertami obu stron rozmowy wznowiono. 24 X zawarto porozumienie resortowe między MKZ NSZZ „Solidarność” przy Hucie Katowice, któremu przewodniczy Andrzej Rozpłochowski, i Komisją Rządową z wicepremierem Aleksandrem Kopciem. Powołano stałą Komisję, której zadaniem będzie nadzorowanie realizacji podpisanego porozumienia.

24

- Sąd Wojewódzki w Warszawie, pod przewodnictwem Zdzisława Kościelniaka, wpisuje do rejestru związków NSZZ „Solidarność”, dokonując przy tym samowolnych zmian w Statucie: zostają skreślone zapisy dotyczące prawa do strajku i dopisane stwierdzenie o kierowniczej roli PZPR. Po ogłoszeniu przez sąd decyzji o zarejestrowaniu tak zmienionego Statutu delegacja NSZZ „Solidarność” opuszcza salę sądu. Wychodząc, oświadcza: *Zdaje mi się, że zarejestrowano inny związek niż ten, który ja reprezentuję.*

- KKP w specjalnym Oświadczeniu ogłasza oficjalny protest i zapowiada odwołanie do Sądu Najwyższego:

W dniu dzisiejszym Sąd Wojewódzki w Warszawie po jawnej rozprawie wydał postanowienie, mocą którego orzekł rejestrację naszego Związku, jednocześnie dokonując w arbitralny i jednostronny sposób zmian w statucie. Sąd skreślił fragmenty statutu odnoszące się do prawa do strajku, a dopisał sformułowania o charakterze deklaracji politycznej. Zmiany te zostały dokonane wbrew wyraźnemu oświadczeniu woli upoważnionych przedstawicieli Związku. Oczekiwaliśmy od miesiąca rejestracji naszego Związku, uważamy ją za oczywisty i niezbędny warunek realizacji porozumień postrajkowych, a jednocześnie wynikający z obowiązującego prawa. Przedstawiony przez nas Statut w pełni zgodny z prawem w bezprecedensowy w dziejach polskiego wymiaru sprawiedliwości sposób został poddany bezkarnemu okaleczeniu, bez zgody Komitetu Założycielskiego. Fakt ten uznajemy za oburzający! [...] Na tego typu ingerencje naruszające zasady niezależności i samorządności naszego Związku nie wyrażamy i nie wyrazimy zgody. Oświadczyliśmy już nieraz, że sami chcemy decydować o swoich sprawach – powtarzamy to teraz z całą mocą. W naszej pracy kierować się będziemy uchwalonym przez nas statutem bez wniesionych przez Sąd poprawek. Jednocześnie zaskarżamy orzeczenie Sądu Wojewódzkiego w części wnoszącej zmiany w naszym statucie. Oświadczamy, że ich nie przyjmujemy. Domagamy się pełnego poszanowania prawa. Decyzja Sądu z całą ostrością zwraca uwagę na przemilczaną w deklaracjach o odnowie życia publicznego sprawę łamania praworządności. Postępowanie Sądu czyni walkę o praworządność i niezawisłość sądownictwa bezpośrednią sprawą naszego Związku.

- W Bydgoszczy głodówkę solidarnościową rozpoczyna 8 kolejarzy. MKZ w Gdańsku wydaje Oświadczenie grożące strajkiem zakładów naprawczych taboru kolejowego na Wybrzeżu z możliwością rozszerzenia na całą Polskę, jeśli władze nie podejmą rozmów z kolejarzami i nie spełnią ich żądań. Strajk może się rozpocząć 27 X.
- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Lubuskiej” - pisma Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Zielonej Górze. W skład redakcji wchodzi: , Henryk Neckar, Włodzimierz Jerzy Podbielski, Przybyłko, Konrad Stanilewicz, Zenon Szachowicz, Marek Wójtowicz.
- Ukazuje się 1. numer „Wiadomości Krakowskich” – pisma Ruchu „Solidarność”. Redakcję tworzą: Kazimierz Adamczyk, , Leszek Konarski, Maciej Kozłowski, Henryk A. Pach, Jan Rogóż, , Jacek Wcisło, Krzysztof Baran, , Andrzej Lisowski, Wojciech Wiśniewski. Do 13 XII 1981 ukażą się 24 numery.

- Powstaje Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowników Radia i Telewizji NSZZ „Solidarność” z siedzibą we Wrocławiu. Tworzą ją reprezentanci komitetów założycielskich z ośrodków radiowo-telewizyjnych: w Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Krakowie, Warszawie, Bydgoszczy, Opolu, Szczecinie, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Zielonej Górze. Komitety te reprezentują ok. 60% pracowników radia i telewizji, deklarują dążenie do uczynienia z radia i telewizji instytucji będących wyrazicielem opinii publicznej.
- Przewodniczący MKZ Mazowsze NSZZ „Solidarność” stwierdza, że do 29 X należy uzgodnić stanowisko załóg w sprawie możliwego strajku jako odpowiedzi na możliwe nieuwzględnienie przez Sąd Najwyższy stanowiska Związku w sprawie brzmienia Statutu. Jego zdaniem propozycję strajku generalnego należy rozważyć jedynie w rejonie stołecznym.
- Obraduje Sekretariat KC PZPR. Ze stenogramu obrad:

Władysław Kruczek: *Co to jest za sytuacja, że Wałęsa musi przyjechać i uspokajać Ursus do roboty. To jest anarchia.*

Andrzej Werblan: *Gdybyś mógł uspokoić Ursus, to byśmy ciebie wystali.*

Mirosław Milewski, minister spraw wewnętrznych: *„Solidarność” jest autentycznie popularna, liczy ok. 5 mln, chociaż mówią o 7 mln.*

Kazimierz Barcikowski: *Tow. Milewski mówił o 5 mln członków „Solidarności”. Wydział Organizacyjny podjął ustalenia, jaka liczba członków jest w partii – szacuje się, że spośród robotników jedna druga. Zaleciliśmy członkom partii wejście do nowych związków zawodowych. Ale powstaje pytanie, czy mamy członków partii w „Solidarności”, czy „Solidarność” – w partii.*

- Na Politechnice Gdańskiej rozpoczyna się zjazd przedstawicieli pracowników nauki zrzeszonych w NSZZ „Solidarność”. Delegaci reprezentują 22 ośrodki z całego kraju. Powołana zostaje Krajowa Komisja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” oraz podkomisje: informacyjną z siedzibą w Gdańsku i programową z siedzibą we Wrocławiu. Zebrani wysyłają do Sejmu PRL list otwarty w sprawie tragicznej sytuacji w sferze oświaty i wychowania.
- W Warszawie spotykają się przedstawiciele środowisk instruktorskich Związku

Harcerstwa Polskiego z Gdańska, Krakowa, Poznania, Lublina, Gliwic, Warszawy i Zakopanego. Omawiają sytuację w ZHP, który – wedle ich opinii – nie spełnia należycie swych zadań wychowawczych. Zawiązane zostaje porozumienie Kręgów Instruktorskich im. Andrzeja Małkowskiego, które zamierzają ściśle współpracować z komitetami zakładowymi NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania.

- W Gdańsku w siedzibie Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność” odbywa się ogólnopolski zjazd chłopskiej „Solidarności”.

27

- W Gdańsku rozpoczyna obrady Krajowa Komisja Porozumiewawcza „Solidarności” z udziałem Prezydium gdańskiego MKZ. W wydanym oświadczeniu KKP nazywa decyzję Sądu Wojewódzkiego w Warszawie o zmianie treści Statutu bezprawną i stwierdza, że jest ona powodem wzrostu napięcia wśród załóg pracowniczych:

KKP NSZZ „Solidarność” w poczuciu odpowiedzialności za losy Kraju, powodowana wolą uniknięcia groźnego konfliktu społecznego wzywa premiera rządu PRL i Ministra Sprawiedliwości do przybycia na rozmowy do sali BHP w Stoczni Gdańskiej im. Lenina o godz. 20.00 dnia 28 października 1980 r. Uważamy za konieczne osiągnięcie i podpisanie porozumienia w sprawie rejestracji związku, z uszanowaniem jego niezależności i samorządności, a zwłaszcza praw do własnego statutu oraz w kwestii realizacji innych ustaleń Porozumienia Gdańskiego. [...] W przypadku odmowy przyjęcia rozmów przez Rząd, KKP zaleci MKZ-om NSZZ „Solidarność” przekształcenie się w Komitety Strajkowe i podjęcie stosownych decyzji. Oznacza to ogłoszenie gotowości strajkowej Związku.

- Premier Józef Pińkowski informuje, że nie może we wtorek, 28 X przybyć do Gdańska, zaprasza natomiast KPP do Warszawy, ewentualnie proponuje swój przyjazd w środę, 29 X.
- W Toruniu lokalni działacze partyjni powołują Komisję Konsultacyjno-Porozumiewawczą Organizacji Partyjnych, tworząc tym samym tzw. struktury poziome w PZPR. Najaktywniejszą rolę w tej inicjatywie odegrali działacze z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Toruńskich Zakładów Przemysłu Okrętowego Towimor, gdzie I sekretarzem POP PZPR został Zbigniew Iwanów. Dwa tygodnie wcześniej dwaj członkowie partii, Roman Backert – asystent w Instytucie Nauk Społecznych UMK, i Andrzej Zybertowicz – pracownik naukowy Zakładu Filozofii Instytutu Nauk Społecznych UMK, ogłaszają tekst Ostatnia szansa PZPR. Ową „ostatnią szansą” jest według nich konieczne rozbitcie monopolu zwłaszcza centralnych ciał wykonawczych PZPR na decyzje wszelkiego rodzaju.

- Ukazuje się 1. numer „Erraty” - pisma społeczno-kulturalnego NZS Politechniki Poznańskiej. W skład redakcji wchodzi: Krzysztof Kaczmarek, Jacek Maruniewicz, Krzysztof Pachocki, Michał Słomczyński, Andrzej Tomczyk, Roman Trawiński.

28

- W Warszawie obraduje Biuro Polityczne KC PZPR; wzywa Ministerstwo Handlu Wewnętrznego do dopracowania „Koncepcji sprzedaży mięsa i jego przetworów przy zastosowaniu systemu kartkowego”.
- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Tarnobrzeskiej” - Biuletynu Informacyjnego NSZZ „Solidarność” w KiZPS Siarkopol. Pismo redaguje zespół, m.in.: M. Antończyk, M. Dojka, A. Zych, Stanisław Żwiruk. Do 13 XII 1981 ukażą się 43 numery.

29

- Sąd Wojewódzki w Warszawie odrzuca wniosek o rejestrację NSZZ Rolników „Solidarność Wiejska”. W uzasadnieniu tłumaczy, że zgłoszony związek zawodowy zamierza zrzeszać „rolników indywidualnych”, a zgodnie z polskim ustawodawstwem w związki zawodowe mogą być zgłaszani wyłącznie pracownicy uspołecznionych zakładów pracy. Tego samego dnia Sąd odmawia rejestracji Chłopskiego Niezależnego Związku Zawodowego Ziemi Dobrzyńskiej i Kujaw oraz Chłopskiego Niezależnego Związku Zawodowego z siedzibą w Ząbkowicach Śląskich.
- W Moskwie obraduje Biuro Polityczne KC KPZR. Ze stenogramu obrad:

Leonid Breżniew: *W Polsce szaleje kontrrewolucja [...]. Wałęsa jeździ [...] z miasta do miasta, [...] kierownictwo kraju milczy, prasa także, telewizja nie występuje przeciw antysocjalistycznym elementom. Może rzeczywiście trzeba będzie wprowadzić stan wojenny.*

Dmitrij Ustinow: *Jeśli stan wojenny nie zostanie wprowadzony, sytuacja skomplikuje się [...]. Armia się waha. Jednak nasza [Północna Grupa Wojsk](#) jest przygotowana i znajduje się w pełnej gotowości bojowej. [...]*

Andrzej Gromyko: *[...] może nie należy go [stanu wyjątkowego] wprowadzać natychmiast, zwłaszcza bezpośrednio po powrocie tow. Kani i Pińkowskiego z Moskwy [zaplanowanej na 30 października]; należy poczekać, trzeba ich jednak przygotować i wesprzeć. Nie wolno nam tracić Polski. [...]*

29-30

- Obraduje Nadzwyczajny Zjazd Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Prezesem SDP zostaje wybrany Stefan Bratkowski („Życie Warszawy”), wiceprezesami: („Życie Literackie”) i Maciej łąowiecki („Polityka”), sekretarzem generalnym – („Polityka”). Dyskutanci zdecydowanie krytykują manipulację informacjami i deprecjację zawodu dziennikarza.

30

- I sekretarz KC PZPR Stanisław Kania i premier Józef Pińkowski składają krótką wizytę w Moskwie – spotykają się z Leonidem Breżniewem.
- Z informacji kierownictwa KPZR dla I sekretarza komunistycznej partii Niemieckiej Republiki Demokratycznej Ericha Honeckera o wizycie Stanisława Kani i Józefa Pińkowskiego w Moskwie: [...] *Wszystko wskazuje na to [...] że mamy do czynienia z kulminacją kryzysu, który jest daleki od rozwiązania, i że PZPR ma bezkompromisowego wroga, który ani myśli zatrzymać się w pół drogi. [...] Polskim przywódcom udzielono przyjacielskich rad. Przede wszystkim chodzi o konieczność niedopuszczenia do przenikania wrogich sił do armii, będącej najważniejszą podporą władzy ludowej. [...]*

31

- W gmachu Urzędu Rady Ministrów w Warszawie rozpoczynają się rozmowy premiera Józefa Pińkowskiego z delegacją NSZZ „Solidarność” z na czele. W obradach uczestniczy ok. 100 osób. Rozmowy kończą się w nocy bez podpisania wspólnego komunikatu. Rząd zobowiązuje się do rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy do 10 XI odwołania dotyczącego rejestracji „Solidarności” i uznaje, że 24 X „Solidarność” uzyskała osobowość prawną, wyraża zgodę na wydawanie ogólnokrajowego tygodnika oraz deklaruje zwolnienie z cła przysyłanych z Zachodu dla „Solidarności” maszyn poligraficznych, obiecuje także, że podwyżki płac będą realizowane w porozumieniu z załogami.